

Høgskolen i **Hedmark**

Campus Elverum
Avdeling for folkehelsefag

Jorid Kjernli

Leirskolen som påvirkning til friluftslivsundervisning i grunnskolen

Camp as the influence of outdoor education in primary schools

Bachelor faglærer i kroppsøving og

idrettsfag 3.studieår

2012

Samtykker til tilgjengeliggjøring i digitalt arkiv Brage:

JA

NEI

Forord

Det siste året på faglærerutdanning i kroppsøving og idrettsfag ved Høgskolen i Hedmark, innebærer et forsknings- og utviklingsarbeid. I denne sammenheng har jeg valgt å skrive om leirskolen som påvirkning til friluftslivsundervisning i grunnskolen.

Arbeidet med denne oppgaven har vært en utfordrende og lærerik prosess. Noe prøving og feiling har det blitt, og jeg sitter igjen noen erfaringer rikere. I forbindelse med oppgaven, vil jeg takke mine medstudenter for godt samarbeid. Jeg vil også takke velvillige grunnskolelærere som har stilt opp som informanter. En takk rettes også til kjæresten min, som har bidratt med oppmuntring og positive ord. Til slutt vil jeg takke Tor Solbakken for god veiledning gjennom hele prosessen.

Elverum, april 2012

Jorid Kjernli

Sammendrag

Forfatter:

Jorid Kjernli

Oppgavens tittel:

Leirskolen som påvirkning til friluftslivsundervisning i grunnskolen.

Problemstilling:

I hvilken grad påvirker leirskoleopphold lærernes egen friluftslivsundervisning i egen skole?

Teori:

Teorien presenterer leirskolen og hvordan friluftsliv hører hjemme i grunnskolen gjennom gjeldende læreplan og som mulighet til tverrfaglig undervisning. I tillegg knyttes Bandura sin sosiale læringsteori opp mot observasjon av friluftsliv på leirskolen.

Metode:

Metoden som er brukt er kvalitativt intervju av tre lærere som har erfaring med leirskoleopphold med klasser.

Resultater:

Resultatene som framkom gjennom undersøkelsene, viser at leirskoleoppholdet påvirker lærernes egen friluftslivsundervisning i en liten grad. Det fører ikke til mer bruk av friluftsliv i skolehverdagen, men til inspirasjon og bekreftelse av viktigheten av friluftsliv i skolen.

Innholdsfortegnelse

Forord.....	2
Sammendrag.....	3
1.0 Innledning	6
1.1 Tema og bakgrunn for oppgaven.....	6
1.2 Problemstilling.....	7
2.0 Teori	8
2.1 Leirskole.....	8
Leirskolens kjennetegn.....	8
Norsk leirskoleforening (NLF).....	8
Leirskolens historie.....	9
Leirskolen i dag.....	9
2.2 Friluftsliv i skolen.....	10
Friluftsliv i kroppsøving.....	10
Tverrfaglig friluftsliv.....	10
2.3 Sosial læringsteori.....	11
3.0 Metode	14
3.1 Kvalitativ metode.....	14
Begrunnelser for valg av metode.....	14
3.2 Utvikling av metode.....	15
Utvalg.....	15
Utforming av intervjuguide.....	16
3.3 Validitet og reliabilitet.....	17
Validitet.....	18
Reliabilitet.....	19
3.4 Begrensninger.....	20
4.0 Resultater og drøfting	21
4.1 Informantenes forhold til friluftsliv.....	21
Resultater fra ”tanker om friluftsliv og begrepsavklaring”.....	21
4.2 Leirskoleerfaring.....	24
Resultater fra “leirskoleopphold og klassen”.....	24
4.3 Påvirkning.....	25
Resultater fra ”påvirkning og læringsutbytte”.....	25
5.0 Konklusjon	28
6.0 Referanseliste:	30

Vedlegg 1	33
Intervjuguide	33
Vedlegg 2	35
Intervju	35
Vedlegg 3	45

1.0 Innledning

I dette kapitlet vil jeg ta for meg temaet for denne oppgaven. Videre vil jeg gjøre rede for bakgrunnen for de valgene jeg har tatt, og definere problemstillingen.

1.1 Tema og bakgrunn for oppgaven

Temaet for denne fordypningsoppgaven er i utgangspunktet leirskoler og deres bruk av friluftsliv i undervisning. For å bygge videre på dette, har jeg knyttet temaet til friluftsliv som undervisningsform i grunnskolen. Videre har jeg valgt å se på om leirskolens undervisningsformer kan være med å påvirke til en større inspirasjon for å benytte friluftsliv i kroppsøving og tverrfaglig undervisning i grunnskolen.

Valgene er gjort delvis med tanke på mine egne interesser for disse feltene i skolen, og delvis med tanke på å bygge meg opp faglig kunnskap om temaet. Friluftsliv er et emne innenfor kroppsøving, som alle elever skal ha opplæring i, i følge gjeldende læreplaner (Utdanningsdirektoratet, 2006). Det er dermed en viktig del av faget jeg snart er utdannet faglærer i, og det å ha nok kompetanse innenfor dette temaet anser jeg som svært relevant og viktig. På bakgrunn av dette, fant jeg det dermed interessant å finne ut mer om dette emnet. Det at jeg har egen interesse for disse feltene, har gjort at jeg satt inne med noe basiskunnskap om temaet, samtidig som det var et oppriktig ønske om å lære mer. Dette har bidratt til å gjøre prosessen med oppgaven mer spennende.

1.2 Problemstilling

Tema for oppgaven ga utgangspunktet for utarbeidelsen av problemstillingen. Ut i fra temaet, som er forholdsvis vidt, måtte det gjøres noen begrensninger. Ved å gjøre det, ble oppgaven konsentrert om lærerens syn på friluftsliv, og om det kunne endre seg i sammenheng med leirskoleopphold. På bakgrunn av dette ble problemstillingen:

I hvilken grad påvirker leirskoleopphold lærernes egen friluftslivsundervisning i egen skole?

Denne problemstillingen søker å gi svar på om læreres deltagende på leirskoleopphold påvirker eget forhold til friluftslivsfaget i etterkant av opphold. Med det menes om lærerne for eksempel kan tenke seg å benytte friluftsliv i skolehverdagen, i større grad på grunn av at de har vært på leirskole, og at de fant undervisningen de observerte der inspirerende. Eller at de har blitt påvirket gjennom observasjon på leirskolen til å drive mindre friluftslivsundervisning, eller om det ikke er noen forskjell i det hele tatt.

2.0 Teori

I denne delen av oppgaven vil jeg ta for meg relevant teori. Innledningsvis starter jeg med å definere en leirskole, og gjøre rede for hva norsk leirskoleforening er. Videre vil jeg få fram hvordan leirskoler benytter seg av friluftsliv som en pedagogisk arbeidsmetode, samt leirskolens historiske utvikling i grove trekk. Deretter vil jeg gå noe inn på hvordan friluftsliv er knyttet til skolen gjennom gjeldende læreplan.

I tillegg til dette vil jeg ta for meg sosiale læringsteori, som er relevante i forhold til å belyse tema rundt observasjon og påvirkning. Med bakgrunn i min problemstilling, er det aktuelt å undersøke denne teorien, for å finne ut om den kan være med på å forklare i hvilken grad vi kan bli påvirket av andre, hvordan det skjer og hva slags resultater det kan føre til.

2.1 Leirskole

Leirskolens kjennetegn

Leirskoler er et tilbud til elever i grunnskolen. Det omhandler undervisning i et nytt miljø, ofte med fokus på naturen som en arena for læring, og med bruk av friluftsliv og praktiske arbeidsmetoder.

Norsk leirskoleforening definerer det slik:

Leirskole er grunnskoleundervisning lagd til ein stad der miljøet skil seg frå elevane sitt heimemiljø. Eit leirskole-opphald skal ha minst 3 overnattingar. Undervisninga kan leggjast til ein stad der lærarane, elevane og foreldra sjølve står for opplegget (sjølbearbeidingsopphald, ubemanna leirskole), eller til ein leirskole med pedagogisk bemanning (Norsk leirskoleforening, 2011).

Norsk leirskoleforening (NLF)

Norsk leirskoleforening (NLF) er en interesseorganisasjon som samarbeider med myndigheter og andre organisasjoner. De har egne lover som omhandler leirskoler og deres virksomhet (Norsk leirskoleforening, 2011). Norsk leirskoleforening sine formål peker på at forbundet

ønsker å sikre leirskolevirksomheten og videreutvikle denne. I tillegg jobber de for at leirskole og andre former for uteskole skal få en plass i skolens læreplaner (ibid. Lover for norsk leirskoleforening).

Leirskolene har mulighet til å søke NLF om anbefaling. For å bli godkjent til dette stilles det krav til den enkelte leirskole. For eksempel i forhold til pedagogisk opplegg, driftsforhold, ansvarsfordeling, og sikkerhet. Dersom leirskolen blir godkjent vil den i gjengjeld bli anbefalt av NLF, og har dermed et bevis på at de innfrir deres krav. Hensikten med anbefalingen er å trygge elevenes leirskoleopphold, både i forhold til sikkerhet og læringsutbytte. Foruten å sikre elevenes opphold, er NLF med på å støtte og følge opp leirskolen, og gir dermed sikrere rammer for driften og de ansatte. I tillegg får leirskolen en samarbeidspartner, som kan være med å veilede skole og kommune i aktuelle situasjonen (Norsk leirskoleforening, 2011).

Leirskolens historie

Leirskolen sett i et historisk perspektiv har utviklet seg fra mer eller mindre tilfeldige skoleutflukter og til den pedagogiske arenaen det er i dag. Skoleutflukter av varierende lengde og innhold har sannsynligvis blitt gjennomført i lang tid. Mer systematiske forsøk med leirskole derimot har blitt gjort siden begynnelsen på 1930-tallet (Holand, 2006, s. 37). I 1932 dro nemlig elever fra Sagene skole i Oslo til Asker på det de kalte leirskole. Der hadde lærerne sett seg ut et aktuelt område, sørget for overnatting, og planlagt det som ellers måtte være nødvendig av mat og utstyr. I tillegg hadde de valgt ut ulike områder, bedrifter og aktiviteter elevene skulle undersøke og gjennomføre i løpet av oppholdet (ibid. s. 37, Holand, 2006 s.16). Blant aktivitetene som foregikk under oppholdet, var utflukter som badeturer og besøk til ulike bedrifter, hverdagsarbeid som å jobbe i hagen eller drive med husarbeid og mer spesielle oppgaver som å røkte bier og lete etter fossiler. I tilknytning til utfluktene fikk elevene oppgaver å jobbe med (ibid. s. 16-17).

Leirskolen i dag

Per mars 2012, er det 66 leirskoler, rundt omkring i hele Norge som ligger under Norsk Leirskoleforening (Norsk leirskoleforening, 2011). Disse er besøkt av skoler landet over, og har et bredt pedagogisk opplegg, med tilbud som er tilpasset ut ifra skolens beliggenhet i landet.

2.2 Friluftsliv i skolen

Friluftsliv i kroppsøving

Friluftsliv er en del av faget kroppsøving. I Læreplan i kroppsøving sine formål står det: ”Sentralt i faget står rørsleleik, allsidig idrett, dans og friluftsliv, der elevane ut frå egne føresetnader skal kunne oppleve meistring og meistringsglede ”(Utdanningsdirektoratet, 2006). Dette viser til at friluftsliv er et planfestet hovedområde av kroppsøvingen, på lik linje med idrett og dans. I likhet med de andre hovedområdene, har også friluftsliv definerte mål for opplæringa, fra barneskolen og til og med videregående skole. Ut i fra kompetansemålene, innebærer friluftsliv alt fra orientering, kunnskap om lokale tradisjoner, planlegging og gjennomføring av dags -, og overnattingsturer, til førstehjelp og aktiviteter fra samisk tradisjon. I tillegg skal elevene vite om hvordan mat, utstyr og klær kan være med og påvirke opplevelsen av å være i naturen (Utdanningsdirektoratet, 2006).

Tverrfaglig friluftsliv

I følge veiledning til Kunnskapsløftet, er friluftsliv godt egnet for tverrfaglig undervisning (Utdanningsdirektoratet, 2006). Ved å gjøre undervisningen tverrfaglig, vil man kunne få bedre tid til å gjennomføre planlagte opplegg i flere fag. Eksempler på fag som egner seg for tverrfaglig samarbeid er RLE, samfunnsfag, naturfag og norsk. Disse fagene har ulike kompetansemål som kan knyttes mot friluftsliv (Utdanningsdirektoratet, 2006). Uteskole er også et begrep som kan knyttes mot friluftsliv. Dette er skoleundervisning som foregår ute i det aktuelle miljøet eleven skal lære om. For eksempel så lærer man om skogen i skogen, og om byen i byen (Utdanningsdirektoratet, 2011). Uteskole kan brukes i mange sammenhenger, men er mest vanlig på de laveste trinnene i grunnskolen. Denne metoden kan også være med på å gi elevene kunnskaper om det å oppholde seg ute, uavhengig av om temaet er skog eller by, og selv om man jobber med kompetansemål i andre fag. Dette får de gjennom erfaringer de gjør seg i forhold til bekledning, mat, vær og så videre (Utdanningsdirektoratet, 2006).

2.3 Sosial læringsteori

Albert Bandura sin sosiale læringsteori, er utgangspunktet for teorien videre i oppgaven. Ifølge Albert Bandura (f.1925), er mennesket i stand til å lære gjennom observasjon av andres adferd og konsekvensene adferden får. I sin bok ”social learning theory” (1977), sier han det slik:

Psychological theories have traditionally assumed that learning can occur only by performing responses and experiencing their effects. In actuality, virtually all learning phenomena resulting from direct experience occur on a vicarious basis by observing other people`s behavior and its consequences for them. The capacity to learn by observation enables people to acquire large, integrated patterns of behavior without having to form them gradually by tedious trial and error (Bandura, 1977, side 12).

For å oppnå denne læringen gjennom observasjon, peker Bandura på tre faktorer: den ytre adferden, personens indre kognitive og følelsesmessige egenskaper og de sosiale omgivelsene (Imsen, 2005, side 170). Teorien går ut på at det er mulig å tilegne seg nye ferdigheter eller ny kunnskap gjennom å observere andre. Gjennom observasjon opplever man om en handling får positive eller negative konsekvenser for den som utfører den. På den måten erfarer man dermed selv hvordan man skal gjennomføre handlingen for å oppnå et positivt resultat (Ferrer-Wreder, Stattin, Cass Lorente, Tubman, Adamson, 2005). Det er større sjanse for at en observatør ønsker å gjenskape en handling som har blitt forsterket gjennom en positiv respons, enn en handling som har blitt straffet. Videre er det også størst sjanse for at handlingen gjenskapes dersom situasjonen er tilsvarende den som ble observert. Det er minst sannsynlig at den gjenskapes dersom situasjonen er lik en situasjon der handlingen ble straffet (Svartdal & Flaten, 2002).

På bakgrunn av dette, kan man si at en person lærer gjennom å være en del av et sosialt samspill. Observasjonsmulighetene er dermed direkte knyttet til læringsutbyttet (Ferrer-Wreder, Stattin, Cass Lorente, Tubman, Adamson, 2005).

For å illustrere hvordan læring skjer gjennom observasjon og imitasjon, har Bandura laget en modell med fire prosesser. Denne illustrerer rekkefølgen og hva som skjer i og etter en observasjonsprosess. De fire prosessene er:

- 1) Oppmerksomhetsprosess: Individet må bli oppmerksom på hva som skjer. I denne fasen spiller trekk ved modellen en viktig rolle. For å fange en observatørs oppmerksomhet, er det visse faktorer som spiller inn. For eksempel kan de som lettest fanger observatørens oppmerksomhet være foreldre, eller andre som spiller en viktig rolle i ens hverdag. Det kan være sosialt dominante, eller personer med høy sosial status. Eller det kan være personer som har fellestrekk med observatøren, enten i form av samme kjønn, alder, interesser eller lignende.
- 2) Hukommelsesprosess: Individet må være i stand til å huske hva som skjedde. Man lagrer informasjonen på en symbolsk eller verbal måte i sin egen hukommelse. På denne måten lagres en erindring av hendelsen, som man kan bruke som utgangspunkt for etterligning.
- 3) Motorisk prosess: Individet etterligner atferden. Individet må overføre det han husker til en egen handling. Dette gjøres ut ifra egne motoriske ferdigheter og forutsetninger.
- 4) Motivasjonell prosess: Individet ser for seg en forsterkning, en god grunn til å gjennomføre handlingen. Forsterkningen har to funksjoner, den første er forventningen om at handlingen skal få samme positive utfall som observert tidligere. Den andre funksjonen er som et insentiv for å kunne omsette den lærte atferden om til handling (Svartdal & Flaten, 2002).

Et annet begrep i den sosiale læringsteorien, er selvregulering, som Bandura forklarer slik:

Self-reinforcements refers to a process in which individuals enhance and maintain their own behavior by rewarding themselves with rewards that they control whenever they attain self-prescribed standards (Bandura, 1977, side 130).

Svartdal og Flaten har tolket dette som at mennesket har utviklet ulike prestasjonsstandarder, som den menneskelige atferden blir kontrollert av. Man måler handlinger opp mot standarden,

og dersom handlingen tilfredsstillende, vurderes handlingen positivt. På denne måten evaluerer mennesket hele tiden sin egen atferd. Og denne selvregulerende prosessen er av stor betydning for vår oppførsel (Svartdal & Flaten, 2002).

Min forståelse av Bandura sin teori, er at den kan være med å forklare grunnlaget for de resultatene som vil framkomme gjennom undersøkelser i denne oppgaven. Gjennom observasjon vil lærerne bli presentert for ulike former for undervisning gjennom friluftslivsaktiviteter som blir utøvet på deres elever på leirskolen. Og med bakgrunn i dette, vil lærerne oppfatte at disse aktivitetene får enten positiv eller negativ konsekvens ut i fra hvordan de opplever at elevene responderer på undervisningen. Konsekvensen kan lærerne oppfatte som for eksempel høyt eller lavt læringsutbytte hos elevene, eller elevenes engasjement til undervisningen. Hvorvidt de oppfattet at aktivitetene (undervisningen) har positive eller negative konsekvenser, vil påvirke hvordan de behandler det de observerte i ettertid, og om de eventuelt vil gjenskape noe av det. I den sammenheng danner denne forståelsen rammer for hvordan vi kan se på lærernes læringseffekt av å følge sine elever på leirskole.

3.0 Metode

I dette kapitlet vil jeg gå nærmere inn på hva slags samfunnsvitenskapelig metode jeg har benyttet meg av i undersøkelsene, og reflektere over fordeler og ulemper med denne. Jeg vil forklare hva som ligger til grunn for de valg og prioriteringer jeg har gjort, og knytte framgangsmåtene jeg har benyttet meg av opp mot aktuell litteratur. Til slutt vil jeg vurdere kvaliteten på det materialet jeg har fått fram gjennom undersøkelsene mine.

3.1 Kvalitativ metode

Begrunnelser for valg av metode

”En metode er en fremgangsmåte, et middel til å løse problemer og komme frem til ny kunnskap. Et hvilket som helst middel som tjener dette formålet, hører med i arsenalet av metoder” (Dalland 2007, s. 83).

I denne oppgaven har jeg benyttet kvalitativ metode, ved å gjøre intervju. Kvalitativ metode brukes i undersøkelser der man ønsker å si noe om kvaliteten på et fenomen, eller spesielle kjennetegn ved det aktuelle fenomenet (Johanessen, Tufte, Christoffersen, 2010). Denne metoden skal gjøre det mulig å komme tett innpå et fenomen, eller en informant sin oppfatning av et fenomen (Grenness, 1997). Man kan benytte ulike former for kvalitative metoder. For eksempel kan man foreta ulike former for intervju, gruppesamtaler, observasjon eller en kombinasjon av disse (Johanessen, Tufte, Christoffersen, 2010). Jeg valgte å benytte meg av kvalitative intervju fordi jeg ønsket å undersøke hvordan informantene opplever en bestemt situasjon (leirskolen), og i hvilken grad de eventuelt tar med seg det de opplevde der og bruker det videre (friluftslivsundervisning). Målet var altså å oppnå en dypere forståelse for en situasjon informantene har vært, og er i. I denne sammenhengen vurderte jeg det slik at det ville være mindre interessant å vite antall lærere som eventuelt lot seg påvirke av leirskolen. Det var mer relevant heller å vite om noen gjorde det, i så fall hvorfor de gjorde det, og hvordan det artet seg. Det er mer aktuelt i forhold til den sosiale læringsteorien oppgaven skal knyttes opp mot. Med grunnlag i dette, vil det resultere i en oppgave med høyere validitet ved å gjøre en kvalitativ fremfor en kvantitativ undersøkelse i denne

sammenhengen. I tillegg til dette, må man også tenke på hva som vil være mest hensiktsmessig i forhold til sine forutsetninger og rammer. Prosjektets størrelse og tilgjengelige ressurser ga rammer som gjorde kvantitativ tilnærming uaktuelt. Det å gjøre et forholdsvis lavt antall intervju ble dermed den mest hensiktsmessige løsningen for meg.

3.2 Utvikling av metode

Utvalg

Å gjøre et utvalg betyr at man undersøker hvem som kan fungere som informanter, og hvor mange informanter man er avhengig av for å svare på en gitt problemstilling (Johannessen, Tufte, Christoffersen, 2010). I denne oppgaven var det formålstjenlig å gjøre tre intervjuer, med lærere i grunnskolen. Et utvalg gjøres på en måte som er hensiktsmessig og tilstrekkelig for å få svar på problemstillingen oppgaven stiller (ibid., s.104). I denne situasjonen ble utvalgsstørrelsen avgjort på grunnlag av størrelsen på oppgave, tid, ressurser, og problemstilling. Det finnes ingen fasit på hvor stort et utvalg skal være i kvalitativ metode. Ti til femten intervjuer er ikke uvanlig i en del tilfeller, men færre enn ti intervjuer er også aktuelt i en del mindre oppgaver som for eksempel studentarbeider (ibid., s.104). På forhånd er det vanskelig å planlegge nøyaktig hvor mange intervjuer man vil komme til å trenge. I dette tilfellet var det planlagt å gjennomføre tre til fire intervjuer. Ut i fra det ble det gjort først tre avtaler, og dermed var det en skole i reserve. Denne skolen kunne kontaktes dersom det gjennom de tre første intervjuene ikke ville framkomme de resultatene som var nødvendig for å svare på problemstillingen.

Rekrutteringen av informanter skjedde i hovedsak per e-post. Grunnen til dette var at det på forhånd ble gjort en strategisk utvelgelse, der målgruppen jeg mente var mest hensiktsmessig å intervjuer for den aktuelle oppgaven ble avklart (Johannessen, Tufte, Christoffersen, 2010). I utvelgelsen, kom det fram at den aktuelle målgruppen var lærere i barneskolen. På grunnlag av dette ble det valgt ut aktuelle skoler, der det var mulig å finne personer jeg kunne sende forespørsel til. I utvelgelsesprosessen ble det lagt stor vekt at det var ønskelig å få intervjuet kun en lærer fra hver skole. Tanken bak det var at det sannsynligvis ville være større mulighet for å få resultater basert på tre enkeltpersoners vurdering av temaet. Dersom intervjuene hadde foregått ved samme skole, kunne man risikert å sitte igjen med en enkelt skole sin mening om leirskolen. Det var også et bevisst valg at lærerne skulle ha gjennomført minst ett

opphold ved en bestemt leirskole. Dette var fordi ulike skoler vil gi større grad av variasjon i opplevelse og inntrykk, enn det de vil ha hatt ved samme skole. Omstendighetene og forholdene rundt hvert opphold har selvfølgelig vært forskjellig, men informantene vil allikevel ha vært i gjennom og sett mye av det samme. Det bør føre til at resultatene blir mer reliable, og sammenlignbare i etterkant.

Videre i utvelgelsesfasen, må man velge informanter fra målgruppen man har samlet. Jeg benyttet meg her av en form for kriteriebasert utvelgelse, noe som vil si at man velger sine informanter ut i fra at de oppfyller spesielle kriterier avklart (Johannessen, Tufte, Christoffersen, 2010). Kriteriene for utvelgelsen var som delvis nevnt tidligere, at informantene måtte jobbe i barneskole, undervise i kroppsøving og ha vært med klasser en, eller flere ganger på opphold ved en bestemt leirskole. For å finne aktuelle kandidater til dette, ble skolens rektorer kontaktet, med spørsmål om de kunne videreformidle forespørselen. Skolene satte meg deretter i direkte kontakt med lærere som kunne tenke seg å stille som mine informanter. Det positive ved en slik tilnærming, er at man har god tid til å forfatte en e-post, slik at man kan sikre seg at man har en ryddig framstilling av prosjektet sitt, og får med det som er nødvendig av informasjon. I tillegg er det lite tidkrevende å sende ut en slik forespørsel til mange kandidater. Det negative ved en slik tilnærming, er at det kan være vanskelig å oppnå kontakt. Ikke alle er like flinke til å svare på e-post, og noen vil kanskje synes en slik forespørsel er for mye bryderi. Ulempen da, er at det kan gå lang tid før du får svar, eller at du ender opp med ikke å få svar i det hele tatt. Skjer dette bør man kanskje vurdere andre midler. I mitt tilfelle, var det en reserveplan, som gikk ut på at i e-postene som ble sendt, hadde jeg forklart grundig om meg selv og grunnlaget for forespørselen. Og dersom skolene ikke svarte innen rimelig tid, ville jeg ringe skolene, og høre om de hadde lest e-posten, for å finne ut om de var interessert eller ikke. På den måten ville jeg i hvert fall ha fått tidligere beskjed, dersom det skulle være et avslag. Noe som igjen ville føre til at prosessen kunne gå videre og neste skole kunne kontaktes. Noen ganger kan det være positivt å ta kontakt per telefon, eller personlig kontakt, for eksempel fordi det tar kort tid og det kan virke mer tillitsvekkende å snakke direkte med en person, enn å få en e-post (ibid., s.113).

Utforming av intervjuguide

Formålet med intervjuet er å forstå informantens sine synspunkter angående et gitt fenomen, og på bakgrunn av det kunne svare på en problemstilling. For å få svar på problemstillingen er

det valgt et delvis strukturert intervju. Fordelen med det er at man benytter seg av en overordnet intervjuguide, men situasjonen vil være åpen for innspill og dialog. På den måten kan man stille oppfølgings spørsmål som kan bidra til klarlegge resultatene. Allikevel er spørsmålene standardisert gjennom en intervjuguide, slik at alle informantene vil måtte svare på de samme spørsmålene. I dette tilfellet, vil det være med på å gjøre resultatene tydeligere og enklere å sammenligne i etterkant (Johannessen, Tufte, Christoffersen, 2010). Gjennom å benytte et delvis strukturert intervju, ble spørsmålene utformet på forhånd, med utgangspunkt i problemstillingen for oppgaven. Det som var grunnlaget i utformingen av spørsmålene, var at de skulle gi resultater som kunne svare på problemstillingen, og at de i tillegg skulle være tydelige, slik at informanten ville skjønne spørsmålene og gi relevante svar.

Intervjuguiden som ble laget, ble delt spørsmålene inn i forskjellige tema. Disse temaene berører på ulike måter faktorer som kan være med på å svare på problemstillingen. Temaene intervjuguiden er delt inn i er: *tanker om friluftsliv og begrepsavklaring, leirskoleopphold og klassen, påvirkning og læringsutbytte*. Det første temaet skal innlede intervjuet og gi intervjuet en ufarlig start. Det inneholder enkle faktaspørsmål, der informanten får mulighet til forklare litt om sin interesse for friluftsliv. For å oppnå en god relasjon til informanten kan det være lurt å begynne intervjuet med å stille spørsmål med enkle svar, for på den måten komme i gang på en positiv måte (Johannessen, Tufte, Christoffersen, 2010). Videre under det første temaet, er det også noen introduksjonsspørsmål og begrepsavklaringer, for å komme nærmere tema for intervjuet og for å kartlegge informanten sine tanker om begreper jeg har brukt i intervjuet. De to andre temaene i intervjuet har overgangsspørsmål og nøkkelspørsmål, der informanten kan komme med tanker og utdype sine meninger. Til slutt er det en liten avslutning som åpner for innspill, dersom det skulle være noe som er glemt eller som bør nevnes (Ibid., s141).

3.3 Validitet og reliabilitet

Validitet og reliabilitet handler om hvordan vi vurderer kvaliteten på undersøkelser. Mens validitet dreier seg om i hvilken grad undersøkelsen er relevant og har gitt svar på

problemstillingen, handler reliabilitet om hvor nøyaktig undersøkelsen er gjennomført (Grenness, 1997).

Validitet

Validitet deles inn i intern og ekstern validitet (Johannessen, Tufte, Christoffersen, 2010).

Den interne validiteten sier noe om troverdigheten til undersøkelsen, man skal avdekke om det er sammenheng mellom det som undersøkes og resultatene man får. Ekstern validitet omhandler overførbarheten til resultatene som samles. (Ibid., s 230).

Validiteten for dette prosjektet er ivaretatt på følgende måte. For å avgjøre om en kvalitativ undersøkelse er gyldig, må man bruke eget skjønn, da det ikke er målbart i samme grad som en kvantitativ undersøkelse. I denne oppgaven ble metode valgt ut i fra hva jeg mente ville gi tydeligst resultater i forhold til problemstillingen. Jeg mente altså at svarene ville bli mest valide gjennom en kvalitativ undersøkelse. Ulempen ved en slik undersøkelse, kan være at det er mer rom for tolkning, noe som kan gjøre det vanskeligere å sikre validiteten på resultatene.

I forhold til min oppgave, mener jeg at jeg gjennom en grundig gjennomtenkt intervjuguide, har prøvd å sikre den interne validiteten så godt som mulig. Jeg kjørte også en pretest på intervjuguiden min før jeg startet med de ordentlige intervjuene. Dette gjorde jeg ved å prøve spørsmålene på to personer. Grunnen til at dette ble gjort, var for å teste om de forsto spørsmålene på den måten de var ment å forstås, og om rekkefølgen og lengden på intervjuet virket fornuftig. Ut i fra dette mener jeg at jeg har tatt forhåndsregler for å sikre intern validitet på min undersøkelse.

Allikevel er det er alltid rom for forbedringer. Noe som kan føre til dårligere intern validitet, er at spørsmålene er mer åpne i en kvalitativ undersøkelse enn de ville vært i en kvantitativ utspørring. Og det er derfor mer rom for tolkning, noe som kan føre til at informantene sine svar avviker noe mer fra hverandre enn det som er ønskelig. Jeg har prøvd ikke å trekke for raske slutninger, og å tolke resultatene ut i fra den teorien som er brukt som grunnlag for oppgaven. Hvorvidt det har fungert optimalt er vanskelig for meg å avgjøre. Når det gjelder den eksterne validiteten, kan den være utfordrende å sikre i en slik oppgave. Utvalget som ble gjort i forhold til informanter, kan være med på å svekke den eksterne validiteten. Selv valgte jeg en lærer fra tre ulike skoler innenfor en kommune, for å få et mest mulig representativt utvalg. Allikevel er det vanskelig å si om utvalget er representativt når det er så lite. I tillegg

fikk rektor mulighet til å velge hvem som skulle delta, noe som kan være med å påvirke utvalget. Men gjennom denne oppgaven har jeg ikke til hensikt å generalisere ut i fra mine resultater. Jeg skal kun tolke de resultatene som har kommet fram i min undersøkelse opp mot den aktuelle teorien, og mener derfor at i forhold til denne aktuelle oppgaven, er validiteten tilfredsstillende.

Reliabilitet

Reliabiliteten omhandler påliteligheten til en undersøkelse. I kvantitative undersøkelser er reliabiliteten veldig viktig, og den kan testes gjennom ulike tester av data. I kvalitative undersøkelser er ikke dette like aktuelt, i og med at det ikke forekommer strukturerte datainnsamlingsteknikker (Johannessen, et al., 2010). Av den grunn kan man ikke på en like presis måte avgjøre reliabiliteten i en kvalitativ som i en kvantitativ undersøkelse.

For å diskutere reliabiliteten i min undersøkelse må jeg se tilbake på selve gjennomføringen av undersøkelsen, og se om det er noe som ikke var optimalt i den fasen. I tillegg kan jeg se på utarbeidelsen av spørsmålene og tolkning av svarene. Reliabiliteten i resultatene kan være påvirket av hvordan spørsmålene i intervjuet er formulert. Men som tidligere nevnt gjennomførte jeg en pretest av intervjuet for å teste om dette holdt mål, og gjorde nødvendige endringer etter dette. Jeg leste meg også opp på aktuell litteratur rundt emnet, for å kunne stille best mulig forberedt. Allikevel har ikke jeg personlig tidligere erfaring med å utarbeide slike intervjuguider, og det er en faktor som kan påvirke reliabiliteten.

Selve intervjuene ble gjort på tre ulike dager i løpet av en uke. Informantene visste ingenting om hvor jeg hadde vært og hvem jeg skulle snakke med neste gang. Intervjuene skjedde ved avtalt tidspunkt og sted, slik at informantene var mentalt forberedt på det som skulle skje. På den måten fikk jeg også sikret at de hadde tid, og de kunne svare grundig på alle spørsmål uten å stresse. De hadde også meldt seg frivillig ut fra det utvalget jeg hadde gjort. På den måten visste jeg at de hadde en viss motivasjon til å svare på spørsmålene mine. Intervjuene ble gjennomført i enerom uten påvirkning fra andre personer. Ut i fra disse faktorene ved selve gjennomføringen, mener jeg resultatene mine er reliable.

I etterkant av intervjuene skal resultatene tolkes og legges fram. Dette er igjen en fase jeg har liten personlig erfaring med, og gjennomføringen av denne kan derfor ha visse svakheter. For

å sikre reliabiliteten i min oppgave enda bedre, kunne jeg i enda større grad ha snakket med personer som har erfaring innenfor kvalitative undersøkelser, for å bli mer bevisst på gjennomføringen av hele prosessen. I tillegg kunne jeg prøvd å sikre meg enda bedre tid til tolkning og framlegging av resultater i etterkant av intervjuene.

3.4 Begrensninger

I alle oppgaver vil det kunne være begrensninger og feilkilder. Dette er fordi ingen situasjoner er like og det er mange faktorer som spiller inn på resultatet.

Begrensninger i forhold til min oppgave, har vært blant annet tid og ressurser. Dette er en oppgave som gjennomføres innenfor visse rammer, og for eksempel tid har vært med på å begrense utvalget mitt.

Det jeg ser på som kanskje den største begrensningen eller feilkilden i forhold til oppgaven, er meg selv. For det første, så har jeg personlig positive erfaringer med både friluftsliv og leirskole, og en utfordring er at mitt syn ubevisst kan være med å farge den tolkningen jeg gjør av resultatene. For det andre så har jeg aldri har gjennomført noe lignende før, og selv om jeg har lest om det, har jeg dermed ikke har forutsetninger for å vite hvordan ulike ting skal gjøres for å sikre at det er hensiktsmessig og valid.

4.0 Resultater og drøfting

I dette kapitlet vil resultater fra intervjuene bli lagt fram og drøftet ut i fra den teorien oppgaven er basert på. For å gjøre det på en tydelig måte, presenteres resultatene i forhold til problemstillingen. Resultatene drøftes fortløpende. Grunnen til at drøftingen kommer inn under resultatene, er at ved å gjøre kvalitative intervjuer, vil resultatene ikke fungere som fasitsvar, men svar som må tolkes opp mot teori (Johanessen, Tuft, Christoffersen, 2010). På grunnlag av dette, finner jeg det mest fornuftig å drøfte resultatene i samme kapittel.

Navnene som her blir brukt på informantene er fiktive, og har kun den funksjon å skille intervjuene fra hverandre, og gjøre resultatene mer oversiktlige. Jeg har valgt å kalle informantene Arne, Bernt og Carl, alfabetisk etter den rekkefølgen intervjuene er lagt ved oppgaven. Intervjuene i sin helhet ligger som vedlegg til oppgaven (se vedlegg 2).

4.1 Informantenes forhold til friluftsliv

Resultater fra ”tanker om friluftsliv og begrepsavklaring”

For å kunne svare på problemstillingen; ”i hvilken grad påvirker leirskoleopphold lærernes opplevelse av friluftslivsundervisning i skolen?”, er det nødvendig å se på informantenes bakgrunn og erfaring med friluftsliv. Og i tillegg å se på hvordan de vurderer sin egen bruk av friluftsliv, og hvordan mulighetene ligger til rette for å bruke friluftsliv i undervisning ved deres aktuelle skole.

Gjennom intervjuet har det kommet fram at Arne har fått med seg friluftslivsinteressen fra oppveksten. Noe som også påvirket valg av studier. Han påpeker også at skolens beliggenhet har en del å si for hvor lett det vil være å benytte seg av friluftsliv i undervisning. Og på grunn av heldig beliggenhet er det mulig å gjennomføre den friluftslivsundervisningen han ønsker. I tillegg sier Arne at det er de ansatte som kan være den største utfordringen i forhold til friluftsliv i skolehverdagen. Han mener at man ikke kan pålegge lærerne å interessere seg for

friluftsliv, men at man gjennom å være ute opplever at det kan ha en positiv effekt på klassemiljø og relasjonsbygging. Arne sier om begrepet friluftsliv, at friluftsliv kan brukes både i kroppsøving og tverrfaglig. Tverrfaglig kan det brukes som FYSAK-arena, turarena og generelt uteklasserom.

Bernt har også vært litt interessert i noen former for friluftsliv i oppveksten, men sier at det ikke har vært noen veldig stor hobby. Han mener friluftsliv kan bli forsømt i forhold til det idrettslige innenfor kroppsøvfingsfaget. Derfor påpeker han at friluftsliv kommer mer under felles skoleturer og leirskole. Bernt sier at den største utfordringen i forhold til friluftsliv kanskje er tida. At det han forbinder med friluftsliv krever lengre tid enn en skoletime, og at det derfor kanskje ikke alltid er så aktuelt å benytte friluftsliv som undervisningsmetode. Om begrepet friluftsliv i skolen sier Bernt at man kan bruke det tverrfaglig gjennom kroppsøving og naturfag eller samfunnsfag.

Carl har drevet med forskjellige friluftaktiviteter i oppveksten, og liker å komme seg ut så mye han kan. Han mener det er gjennomførbart å benytte friluftsliv som undervisningsmetode i skolehverdagen, men at det vil gå på bekostning av noe. Det stilles mange krav, for eksempel nasjonale prøver. Det er mye å rekke, så det er vanskelig å benytte friluftsliv i den grad han ønsker det i hverdagen. Andre store utfordringer i forhold til dette er: tid, ressurser og økonomi. Kommunens økonomi har gjort det umulig å dra på felles friluftslivsturer for skolen de siste årene. I forhold til begrepsavklaringen om friluftsliv, mener Carl at man kan bruke friluftsliv i uteskole og organiserte turer i regi av skolen.

Gjennom svarene som blir gitt, kommer det fram at alle tre informantene har en viss form for egen interesse av friluftsliv. Dette har de i stor grad fått med seg fra oppvekst og fritidsaktiviteter. En egeninteresse vil være en faktor som påvirker viljen til å benytte friluftsliv som undervisningsform på en positiv måte. Kanskje opplever man en indre motivasjon, og kan dermed ha lettere for å se at den typen undervisning kan ha en god effekt på klassen. For eksempel som Arne nevner, ser han at friluftsliv kan ha en god påvirkning på klassemiljøet. En egen interesse kan også påvirke elevenes utbytte av friluftslivsundervisningen. Enten i positiv forstand, ved en engasjert lærer som har opparbeidet seg mye kunnskap gjennom sin interesse for emnet. Eller i en mer uheldig

situasjon, ved en lærer som er ensartet og bare kan og vil drive med akkurat den formen for friluftsliv han selv er interessert i.

Videre kommer det fram forskjellige faktorer som kan være med å påvirke bruken av friluftsliv i undervisningen. Arne trekker fram skolens beliggenhet som en faktor, i tillegg til ansattes holdninger og kunnskaper om friluftsliv. Bernt og Carl påpeker begge at tid er kanskje den største utfordringen. Det meste av dette er faktorer som kan begrense mulighetene for friluftsliv, noe som igjen vil føre til at viljen til å gjennomføre slik undervisning kan bli mindre. Bare Arne mener det går greit å gjennomføre den friluftslivsundervisningen han ønsker. Ut i fra Læreplan i kroppsøving (LK06), skal elever i barneskolen ha et planfestet antall timer friluftsliv i året. Det kommer ikke fram gjennom intervjuet hvorvidt informantene vet om dette blir oppfylt ved deres aktuelle skole. Men om man skal tolke svarene, så kommer det fram flere utfordringer med å gjennomføre friluftslivsundervisning i en vanlig skolehverdag. Og to av tre informanter mener det er vanskelig å gjennomføre slik undervisning i stor nok grad. Og dersom lærere som både underviser i kroppsøving og har en egen interesse for friluftsliv, ikke synes det er gjennomførbart å benytte seg av friluftsliv i undervisning, så vil det kanskje være sannsynlig at flere lærere uten denne interessen kan slite med å gjennomføre dette. I forhold til kroppsøving er timetallet og målene fastsatt gjennom læreplan, og skolene skal derfor oppfylle disse. Dermed må man ta utgangspunkt i at dette blir gjort ved alle skolene, og at elevene får minimum den undervisningen i friluftsliv som de har krav på. Men i følge utdanningsdirektoratet sine veiledninger til kunnskapsløftet, er friluftsliv også velegnet til å benyttes i tverrfaglig undervisning (Utdanningsdirektoratet, 2006). Dette er ikke planfestet og pålagt skolene å gjøre. Og sett ut i fra resultatene på denne undersøkelsen, kan det virke som en tendens at lærerne ikke får benyttet seg så mye av undervisning med friluftsliv som de ønsker. Noe som igjen kanskje kan påvirke mulighetene til å benytte friluftsliv tverrfaglig. Men i hvor stor grad de har mulighet til å gjennomføre den tverrfaglige undervisningen de ønsker, kommer ikke fram gjennom undersøkelsen, og å gå videre inn på det vil derfor bli spekulasjoner.

4.2 Leirskoleerfaring

Resultater fra “leirskoleopphold og klassen”

Videre, for å finne svar på problemstillingen, er det nødvendig å se på informantenes erfaring fra leirskoleopphold, og hvordan de har oppfattet undervisningen som har foregått der.

Arne har vært tre ganger på den aktuelle leirskolen, og to ganger på leirskole i tidligere jobb. Til sammen fem leirskoleopphold. Bernt sier han har vært på fire leirskoleopphold. To ganger på den aktuelle skolen, og en gang på to andre leirskoler. Skolen Bernt jobber på varierer fra år til år hvilken skole de reiser på, ettersom hva elever og foreldre ønsker. Carl har vært på to opphold, på to forskjellige skoler. Videre sier Arne at det blir gjort noen forberedelser før man reiser på leirskole, men at *”Lærerne på leirskolen får ta seg av det aktuelle tema”*. For eksempel viser de nettsider og informerer om skolen og nærmiljøet, det praktiske og sosiale som skal foregå. Bernt sier mye det samme, at de gjør seg litt kjent med det på forhånd, uten at de skal ta fra leirskolen det de skal undervise i. Men også at de ofte får tilsendt materiell fra leirskolen, som de kan jobbe med. Carl sier at de i forberedelsene har brukt *”tre til fire timer i naturfag med teori om det vi skulle lære der(...) I tillegg har vi brukt tid til å sende brev i forkant til de andre skolene som skulle dit(..)”*. Når det kommer til etterarbeid, har alle tre informantene repetert og gått gjennom med klassen hva de opplevde. Arne sier at de ikke har noen retningslinjer for å gjøre det, men det gir en god sosial opplevelse. Carl sine klasser har skrevet stiler og laget reportasje med film og bilder fra oppholdet. Når det gjelder informantenes rolle under leirskoleoppholdet, har alle tre vært observatører, hjelpelærer, assistent og i noen tilfeller deltaker. I tillegg har de en sosial rolle som støtte for elevene i et ukjent miljø. De tre informantene har også observert ulike friluftslivsrelaterte aktiviteter gjennom sine opphold ved leirskoler.

Ut i fra svarene som kommer fram, har alle informantene flere opphold å vise til, og kan dermed sammenligne hvordan de har vært. I fasen rundt forberedelsene til oppholdet, har det kommet fram at alle gjør elevene kjent med miljøet, regler og enkle fakta om hva de vil møte. Men Arne og Bernt er også inne på at de ikke skal ta fra leirskolen det de skal undervise i, og dermed ikke går nærmere inn på det faglige stoffet eleven vil møte. Dette kan kanskje være med å påvirke hvordan informantene vil observere undervisningen på leirskolen. Det kan for

eksempel hende at Carl vil observere undervisningen på leirskolen på en litt annen måte enn Arne og Bernt, ettersom han har gått gjennom en del av de faglig relevante temaene med elevene i forkant. Det kommer ikke fram ut i fra denne undersøkelsen hvorvidt disse forberedelsene påvirker oppfatningen av det som observeres, men det er en faktor som skiller den ene informanten fra de to andre på dette ene punktet. I og med at alle tre har observert flere ulike aktiviteter med friluftsliv i sammenheng med undervisning, har alle et grunnlag for å kunne ha lært gjennom observasjon. Og da, med utgangspunkt i den sosiale læringsteorien, kunne gjenskape aktivitetene. Det vil de da i så fall gjøre på grunnlag av motivasjon de har fått, fordi de har tolket det slik at aktivitetene fikk positiv respons.

4.3 Påvirkning

Resultater fra ”påvirkning og læringsutbytte”

Med utgangspunkt i problemstillingen, er det aktuelt å vurdere informantenes eget syn på leirskolen sin påvirkning og effekten av denne.

I forhold til spørsmål om informantene opplevde friluftsliv som en effektiv undervisningsmetode på leirskolen svarer Arne at han mener det er effektivt i forhold til elevenes læringsutbytte fordi de får en mer konkret forståelse av fag, gjennom at de får se, gjøre og røre. Bernt mener også læringsutbyttet kan være bra, men påpeker at det vil variere etter elevenes evner og interesser. Carl mener at det har vært svært vellykket med tanke på elevenes læringsutbytte, og at det er viktig for elevene å oppleve nye miljøer.

Arne sier også at han blir påvirket i positiv forstand av å se elevene få et bra læringsutbytte av friluftsliv. Han mener det gir en god følelse som lærer, og at man kan føle at man har lyktes. Bernt sier også at det påvirker ham positivt at elevene lærer gjennom friluftslivsundervisning på leirskole. Det er positivt fordi de da lærer på en mer praktisk måte. Carl er enig, også han mener det er positivt, og det får ham til å tenke på hva han kan gjøre for å oppnå en like effektiv læring og meningsfull hverdag.

Arne har ingen konkrete eksempler på aktiviteter han syntes fungerte spesielt godt. Bernt påpeker at forskjellige aktiviteter fungerer ulikt på barna ettersom hva de interesserte seg for.

Ellers trekker han fram aktiviteter som å ro og utforske sjøkanten. Carl trekker fram de samme eksemplene. På spørsmål om de har benyttet seg av noen av aktivitetene selv i etterkant av at de har vært på leirskole sier Arne at *”nei, ingen konkrete. Fordi det er så stor forskjell på kysten og innlandet”*. Bernt sier at han på en måte har gjennomført noen av de samme aktivitetene, bare overført fra kyst til innlandet. Men han påpeker at noe av det ville de sannsynligvis ha gjort uansett. Carl mener han har gjennomført aktiviteter fra leirskolen, men kommer ikke på eksempler.

På spørsmål om leirskolen kan virke inspirerende på læreren, svarer Arne at ja, det kan det, det er en god motivasjonsfaktor for en lærer. Bernt sier at *”Ja, man får se elevene i en annen setting, og komme seg litt bort og gjøre andre ting. Også det å se at elevene vokser av å komme bort, det er ikke alle som har vært borte før. Også kan man bli inspirert av å se enkelte ting man kan dra nytte av”* Carl mener også at det kan være inspirerende, fordi det får ham til å tenke annerledes i forhold til hva som er interessant undervisning.

Arne sier han ikke har endret syn på friluftsliv som undervisningsmetode etter å ha vært på flere leirskoleopphold. Dette er fordi han hadde en egen interesse for friluftsliv, så leirskolen er bare en bekreftelse på dette. Bernt synes det er positivt for elevene å være i naturen, men det har han syntes før og. Carl sier han ikke har endret syn, *”det har bare blitt bekreftet”*. På spørsmålet om de benytter seg av friluftsliv i større grad etter å ha vært på leirskoleopphold, svarer Arne at han ikke har registrert at det har vært noe mer friluftsliv etter leirskolen, og at han har vært ute uansett. Bernt tror heller ikke han benytter det i større grad. Heller ikke Carl har mer friluftsliv etter leirskolen, men påpeker at det også henger sammen med ressurser.

Informantene er forholdsvis samstemte i sine svar. De stiller seg positive til friluftsliv som undervisningsform, og bekrefter at leirskoleoppholdet kan virke inspirerende. Allikevel benytter de i liten grad erfaringer fra leirskolen. Det kommer fram at informantene ikke synes aktivitetene er overførbare, på grunn av vesentlige forskjeller i miljø, fra kyst til innland. For eksempel nevner de at det ikke er like aktuelt å dra ut i båt mange steder i innlandet som ved en kystleirskole. Dette kan være en stor grunn til at informantene i liten grad benytter sine erfaringer i egen skole.

Det kommer fram fra intervjuene at informantene mener de ikke benytter seg av friluftsliv i større grad i etterkant av at de har vært på leirskole, selv om de sier de blir inspirert av

oppholdet. Ut i fra den sosiale læringsteorien, skal man kunne observere, huske, ta forbehold om egne motoriske ferdigheter og gjennomføre en handling ved hjelp av motivasjon fra en observert positiv forsterkning. I forhold til Bandura sin første prosess, har lærerne på leirskolen, og informantene flere mulige fellestrekk. For eksempel samme interesser, samme type jobb, kanskje til og med samme kjønn og alder. Ut i fra dette skal leirskolelæreren kunne fange informanten sin oppmerksomhet. Noe som igjen påvirker observasjonen. I dette tilfellet har informantene observert friluftslivs – relaterte aktiviteter på leirskolen. De har i etterkant konkludert med at disse aktivitetene fikk positive konsekvenser for elevene. Dette kommer fram i resultatene gjennom informantenes svar, der de er enige om at elevene i stor grad får et høyt læringsutbytte og spennende undervisning. Ut i fra dette vil informantene kunne huske hva de har observert, for så å kunne gjenskape det de har observert til egen handling, ut i fra sine egne forutsetninger. Motivasjonen for dette vil være de positive konsekvensene informantene var enige om at de hadde observert. I dette tilfellet har informantene valgt ikke å gjenskape handlingen de har observert. Dette trenger ikke bety at de ikke har lært gjennom observasjon av sosialt samspill. Det kan være andre faktorer som påvirker dette.

Innledningsvis i intervjuet kom det fram at alle hadde en del egen erfaring og interesse for friluftsliv. Ut i fra hvordan jeg tolker resultatene, kan det virke som dette har noe å si for hvorvidt informantene ønsker å gjenskape handlingene de observert som positive på leirskolen. Ut i fra svarene som foreligger, så ser jeg det som ganske sannsynlig at de kan nok om friluftsliv selv, til å kunne gjennomføre det i den grad det er aktuelt i skolehverdagen. På den måten er det ikke sikkert de observert for å lære konkrete aktiviteter på leirskolen.

Oppholdet der vil da bli bare et påfyll, som gir ny inspirasjon til noe de allerede interesserer seg for. Som Carl sier, så får leirskolen ham til å tenke annerledes på hva som er spennende undervisning. På den måten ser man at informantene kan ha tilegnet seg nye kunnskaper gjennom observasjon, selv om de ikke setter handling ut i praksis, som i Banduras tredje prosess. Det er ganske enkelt ikke relevant for informantene i denne sammenhengen. Men de kunne sannsynligvis ha gjort det, dersom det skulle vært nødvendig. I tillegg kommer den faktoren med overførbarhet fra kyst til innland, som også, sett ut i fra resultatene kan være med på å begrense overførbarheten av aktivitetene.

5.0 Konklusjon

Oppgaven søker svar på i hvilken grad leirskoleopphold kunne påvirke lærernes egen friluftslivsundervisning i deres egen skole. Resultatene forankres i den sosiale læringsteorien.

Ut i fra undersøkelser gjort i form av kvalitative intervju, peker resultatene som har framkommet på at lærerne stiller seg positive til friluftslivsundervisning, og mener de blir inspirert av leirskoleopphold. Allikevel mener de at de ikke har blitt påvirket til å gjennomføre mer friluftslivsundervisning i egen skole. I forhold til den sosiale læringsteorien, har informantene observert aktuelle situasjoner med friluftsliv i undervisning. To av tre informanter husker også aktivitetene de observert, og en har i noen grad gjenskapt noen av disse. Teorien sier at mennesket er i stand til å lære gjennom observasjon av andres adferd og konsekvensene adferden får. Man ser dermed som en tendens at lærerne har i noen eller liten grad lært gjennom observasjon. Men de har på grunn av ulike sammenhenger; som overførbarhet fra kyst til innland, gode personlige forutsetninger til å lage egne friluftslivsbaserte undervisningsopplegg, tid og ressurser, ikke satt handlingene direkte ut i praksis.

Selv om de ikke benytter friluftsliv i større grad, kommer det fram at leirskolen kan ha andre former for påvirkning på læreren. Blant annet viser resultatene at det er inspirerende som lærer å være med på leirskoleopphold, og at det blir en bekreftelse på at det de gjør i forhold til friluftsliv er positivt. I tillegg nevnes det at oppholdet får en lærer til å tenke på sin egen undervisning, og hvordan den kan bli like stimulerende for elevene som det læreren opplevde at leirskoleundervisningen var. Ut i fra dette kan man trekke den konklusjonen at leirskoleoppholdet kan være med å påvirke lærerens egen friluftslivsundervisning i egen skole i noen grad. Selv om det ikke arter seg i form av mer av denne typen undervisning, kan det virke inspirerende og bekreftende, noe som igjen kan være med og påvirke kvaliteten på den undervisningen som gis.

For å oppsummere, så har det kommet fram at leirskoleoppholdet til en viss grad kan påvirke lærernes egen friluftslivsundervisning. Ikke gjennom gjenskapelse av observert aktivitet

eller større bruk av friluftsliv i undervisning, men i form av inspirasjon og bekreftelse for viktigheten av friluftsliv i skolen.

En aktuell videreføring av dette problemområdet, kunne vært å gjøre undersøkelser i forhold til hva slags utbytte elever og lærere får fra leirskoleopphold. En annen mulighet er å undersøke om leirskolen påvirker elevene til en større inspirasjon til å drive med friluftsliv på fritiden.

6.0 Referanseliste:

Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. New Jersey: Prentice-Hall Inc.

Dalland, O. (2007). *Metode og oppgaveskriving for studenter*. Oslo: Gyldendal Akademiske.

Ferrer-Wreder, L., Stattin, H., Cass Lorente, C., Tubman, J.G., Adamson, L. (2005). *Fremgangsrrike forebyggingsprogrammer for barn og unge. En forskningsoversikt*. Lokalisert på <http://forebygging.no/en/Metode/Nyere-kunnskapsoppsummeringer/Fremgangsrrike-forebyggingsprogrammer-for-barn-og-unge-En-forskningsoversikt/Kap-1-Introduksjon/Kap-1-del-2---Problematferd/>

Grenness, T. (1997). *Innføring i vitenskapsteori og metode*. Oslo: Tano Aschehoug.

Holand, A. (2006). Et tidlig forsøk med leirskole i Norge – del 1. *Kroppsøving, 2006*, (4), 37-38.

Holand, A. (2006). Et tidlig forsøk med leirskole i Norge – del 2. *Kroppsøving, 2006*, (5), 16-18.

Imsen, G. (2005). *Elevens verden*. Oslo: Universitetsforlaget.

Johanessen, A., Tufte, P.A., Christoffersen, L. (2010). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. Oslo: Abstrakt forlag.

Norsk Leirskoleforening (2011). *Forskrifter for leirskolevirksomhet*. Lokalisert 7. oktober 2011 på http://www.leirskole.no/activeweb.cfm?a_id=1019

Norsk Leirskoleforening (2012). *Leirskolekatalogen*. Lokalisert 12. april 2012 på http://www.leirskole.no/activeweb.cfm?a_id=988

Norsk leirskoleforening (2011). *Lover for norsk leirskoleforening, § 2 Formål*. Lokalisert 7. oktober 2011 på http://www.leirskole.no/activeweb.cfm?a_id=1020

Norsk leirskoleforening (2011). *Retningslinjer for anbefaling av leirskoler*. Lokalisert 8. desember 2011 på http://www.leirskole.no/activeweb.cfm?a_id=1023

Svartdal, F., Flaten, M., A.(2002). *Læringspsykologi*. Oslo: Gyldendal Akademisk

Utdanningsdirektoratet (2006). *Friluftsliv i kroppsøving*. Lokalisert på <http://www.udir.no/Lareplaner/Veiledninger-til-LK06/Kroppsoving/Kroppsoving/Eksempel-fra-hovedomradene/container-artikler-hoyremeny/Friluftsliv-i-kroppsoving/>

Utdanningsdirektoratet (2011). *Hva er uteskole?* Lokalisert på <http://www.udir.no/Fysisk-aktivitet-i-skolen/Tema/Arealer/Uteskole/Hva-er-uteskole/>

Utdanningsdirektoratet (2006). *Kompetansemål – friluftsliv*. Lokalisert på <http://www.udir.no/Lareplaner/Grep/Modul/?gmid=0&gmi=152885&v=5&s=3&hoid=15291>

Utdanningsdirektoratet (2006). *Læreplan i kroppsøving, føremål*. Lokalisert på <http://www.udir.no/Lareplaner/Grep/Modul/?gmid=0&gmi=152885>

Vedlegg 1

Intervjuguide

Problemstillingen min er: *I hvilken grad påvirker leirskoleopphold lærernes egen friluftslivsundervisning i egen skole?*

Hensikten med intervjuene er å prøve å kartlegge om lærerne blir påvirket med tanke på bruk av friluftsliv i undervisning, ved å reise på leirskoleopphold med en klasse

Tanker om friluftsliv og begrepsavklaring:

1. Hva er ditt syn på friluftsliv, vil du si at det er noe du er interessert i?
2. Kan du fortelle litt om dine erfaringer med friluftsliv?
3. Hva tenker du inngår i begrepet friluftsliv (i skolesammenheng)? Hva er det, og hvordan bør det benyttes?
 - I kroppsøving?
 - Tverrfaglig?
4. Er det praktisk mulig å benytte friluftsliv som undervisningsmetode i den grad du ønsker dette i skolehverdagen?
5. Hva slags utfordringer føler du er størst, i forhold til bruk av friluftsliv i skolehverdagen?

Leirskoleopphold og klassen:

6. Hvor mange ganger har du vært på leirskoleopphold med en klasse?
7. Har klassen brukt noe tid på forberedelser i forhold til undervisningen som skal foregå på leirskolen?
 - Hva slags forberedelser?

8. Har klassen brukt noe tid på etterarbeid i forhold til undervisningen de hadde på leirskolen?
 - Hva slags etterarbeid?
9. Hva slags rolle har du hatt under oppholdet?
10. Har du observert eller deltatt i friluftslivsrelaterte undervisningsformer på leirskolen?

Påvirkning og læringsutbytte:

11. Opplevde du friluftsliv som en effektiv undervisningsmetode i forhold til elevenes læringsutbytte?
12. Påvirker det også deg (innstilling til friluftsliv), at elevene får et høyt/lavt læringsutbytte?
 - Hvordan?
13. Observert du noen spesielle friluftslivsrelaterte aktiviteter som du syntes fungerte (spesielt) godt?
14. Observert du noen metoder/aktiviteter som du selv har benyttet deg av i undervisningssituasjon i ettertid av leirskoleoppholdet?
15. Føler du at leirskoleopphold på noen måte kan virke inspirerende på deg som lærer?
 - Hvorfor/hvordan?
16. Har du på noen måte endret syn på friluftsliv som undervisningsmetode etter ____ antall leirskoleopphold?
17. Benytter du deg av friluftsliv i undervisningen i større grad i etterkant av leirskoleopphold?
18. Har du noen andre kommentarer eller innspill i forhold til det vi har snakket om?

Vedlegg 2

Intervju

Intervjuene er gjort med lydopptak og transkribert. Navnene er gjort om for å sikre at informantene er anonyme.

Tanker om friluftsliv og begrepsavklaring:

1. Hva er ditt syn på friluftsliv, vil du si at det er noe du er interessert i?

Arne: *Personlig er jeg veldig interessert i friluftsliv.*

Bernt: *Ja, jeg er egentlig det. Kroppsøvfaget er det jeg har mest utdanning i, har grunnfag i kroppsøving. Og har drevet mye med idrett. Kanskje ikke like mye friluftsliv som idrett, men jeg liker å være i fjellet og gå i naturen, fiske osv.*

Carl: *Det å komme seg ut og kjenne friluftslivet på nært hold er tvers gjennom positivt. Og det prøver jeg å formidle både til mine egne barn og til elevene mine*

2. Kan du fortelle litt om dine erfaringer med friluftsliv?

A: *Har fått med friluftslivsinteressen fra barndommen, foreldre som var interessert. Har vært speider, og er det fortsatt, er speiderleder. Har gått på friluftslivslinje på folkehøgskole. Har gått idrett på høgskole. Så interessen har vært der hele veien.*

B: *Ja, det går på en måte ut på at jeg har fiska en del opp gjennom åra, men ikke slik at det har vært noen veldig stor hobby. Og gått en del i fjellet, det liker jeg godt.*

C: *Gjennom oppveksten, vokste opp ved en elv, drev med mye fising, bading, klatring osv. Og det gjør at jeg også i dag liker å komme meg ut selv, så mye jeg kan. Sykkel, ski og fising.*

3. Hva tenker du inngår i begrepet friluftsliv (i skolesammenheng)? Hva er det, og hvordan bør det benyttes?

A: *I kroppsøving. Tverrfaglig. Friluftsliv er en svært viktig arena i skolesammenheng. Brukes bevisst som bl.a. FYSAK-arena, tur, og generell læringsarena. Mange elementer i læreplanen sier noe om dette. Har et uteklasserom. Har fått skolehage gjennom den naturlige skolesekken. Det å være konkret i undervisningen er viktig, og der er naturen sentral. Brukes også tverrfaglig, 1.-4.klasse har uteskole regelmessig. De fleste klassene her ved skolen har hatt uteskole som en basis i starten på skolelivet sitt.*

B: *Tverrfaglig kan man bruke det i kroppsøving og naturfag. Kanskje samfunnsfag. Koble det inn mot for eksempel steinalder osv. Det som inngår i begrepet, er vel jakt og fiske – kanskje ikke så mye jakt i denne sammenhengen, men det at man kan gå i naturen og se på hva man finner, gjøre seg kjent med naturen, stein, tre, vann osv. Kanskje å gjøre noen forsøk.*

C: *I skolesammenheng ser jeg for meg uteskole, og det er noe vi på skolen her hadde før, en to-tre timer i uka, på tvers av trinnene. Dette har blitt borte de siste årene. Organiserte turer som skolen arrangerer ligger også i begrepet. Fjellturer og skiturer. Jeg vil ikke karakterisere enkelttimer i kroppsøving som friluftsliv, for der har vi så kort tid. Heller ikke FYSAK.*

4. Er det praktisk mulig å benytte friluftsliv som undervisningsmetode i den grad du ønsker dette i skolehverdagen?

A: *Ja, det er det. Skolen ligger flott til, med lysløype og turområder rett ved. Gjør det lettere for oss, det er opp til oss selv å benytte oss av det.*

B: *I kroppsøvingsfaget blir kanskje den delen mer forsømt enn det idrettslige. Det blir vel heller slik at en del av undervisningen foregår på baner ute, joggetur, sykkelturner osv. mens den friluftslivsbiten kanskje kommer mer inn på turer fra skolen. Som for eksempel høstturer, fellesturer og evt. leirskole.*

C: *Det er gjennomførbart. Men det går på bekostning av noe. Det er mye som man må rekke, nasjonale prøver osv. Det er ikke alltid vi klarer å tilpasse friluftslivsundervisningen til målene i de forskjellige fagene. Så jeg vil ikke si at jeg er*

fornøyd, men det har noe med det at kravene gjør at det blir litt vanskelig å benytte seg av det i den grad jeg skulle ønske det.

5. Hva slags utfordringer føler du er størst, i forhold til bruk av friluftsliv i skolehverdagen?

A: *Det er kanskje de ansatte. Den enkelte ansattes interesser. De siste 5-6 årene har vi hatt fast 1.klasselærer som også har tatt uteskole matematikk. Denne læreren er genuint interessert i metoden, og dermed får alle en lik start i forhold til dette. Det vil avhenge av den enkelte læreres interesser, lærerne blir ikke pålagt å like dette, men vi snakker jevnlig om at det er kjempeviktig å være ute. Og ser at det har god effekt på klassemiljøet og relasjonsbyggingen til hver enkelt elev og lærer-elev og assistent-elev forholdet. Elevene er på en annen måte ute enn de er inne.*

B: *Det er kanskje tida. Når man skal ha friluftslivsundervisning bør man kanskje bruke mer tid enn en vanlig kroppsøvingstime. Jeg forbinder kanskje friluftsliv med at man bruker naturen, har en del tid, studerer naturen osv. Og derfor er det kanskje mer aktuelt når man har litt lengre tid, slik at det ikke blir et stressopplegg som det for eksempel kan bli i en kroppsøvingstime.*

C: *Tid, ressurser, økonomi. For eksempel så fikk vi ikke reist på skitur nå i vinter, for det hadde vi ikke penger til. De siste 3-4 åra har vi ikke hatt råd til å reise på høsttur. Dette er på grunn av kommunens økonomi.*

Leirskoleopphold og klassen:

6. Hvor mange ganger har du vært på leirskoleopphold med en klasse?

A: *3 på den vi er på nå, 2 i tidligere jobb, til sammen 5 opphold.*

B: *Har vært på 4 leirskoleopphold med klasse. 2 ganger på den ene, 1 gang på to andre skoler. Skolen varierer på hvilken leirskole man reiser på, det er litt opp til foreldre og elever.*

C: *To ganger. To forskjellige steder.*

7. Har klassen brukt noe tid på forberedelser i forhold til undervisningen som skal foregå på leirskolen?

A: *Lærerne på leirskolen får ta seg av det aktuelle tema, men lærerne her gjør elevene kjent med hva de møter. Det får også foreldrene informasjon om. Det er jo et bevisst valg, å reise til kystleirskole. Viser nettsider, og gir informasjon om den aktuelle skolen og nærmiljøet der. Ellers er det forberedelser i forhold til det praktiske og sosiale. Men ellers går vi ikke gjennom det faglige på forhånd, det er litt av poenget at det gis der og da, av genuint interesserte lærere.*

B: *Ja, gjør som regel det. Det blir alt fra hva slags regler som er der, til hva slags temaer man skal gjennom. For oss i innlandet er det som regel aktuelt å dra ut til kysten, og bli kjent med sjøen og dyrelivet der. Så da gjør vi oss litt kjent med det på forhånd, uten at vi skal ta fra leirskolen det de skal undervise i. På den måten vet elevene litt om hva de går til. Ofte får vi også litt materiell fra leirskolen som vi kan bruke i forberedelsene.*

C: *Ja, det gjorde vi. Tre til fire timer i naturfag med teori om det vi skulle lære der. Dyre- og planteliv i og rundt havet. I tillegg har vi brukt tid til å sende brev i forkant til de andre skolene som skulle dit, slik at man ikke er så fremmed for hverandre når man møtes. Sendte to brev, og fikk to tilbake. I tillegg til dette, så har vi også laget et program, med dans, sang, sketsjer som vi viste til de andre. De andre klassene gjorde også det samme.*

8. Har klassen brukt noe tid på etterarbeid i forhold til undervisningen de hadde på leirskolen?

A: *Det varierer. Har ikke gått inn og lagt noen retningslinjer på det. Men sosialt og klassemessig osv. så går de nok gjennom litt. Gir en god sosial opplevelse.*

B: *Ja, de gjør en del etterarbeid både mens de er på leirskolen, og etter de kommer hjem. I forhold til hva de har vært gjennom og litt repetisjon.*

C: *Ja, men ikke så mye som vi burde. Vi skrev stiler og oppsummeringer om hvordan de hadde hatt det, og vi har sett gjennom filmer som vi filmet der. Og bilder, og vi har*

laget reportasjer. Kanskje har også noen av elevene hatt kontakt seg i mellom i etterkant.

9. Hva slags rolle har du hatt under oppholdet?

A: *Der er det ferdige avtaler som leirskolen gjør, om at leirskolens lærere har ansvaret fra da til da, og gjennomfører undervisning. Og at man selv har en rolle som mer hjelpelærer og deltaker, man lærer jo selv også. Og en rolle som støttefunksjon i forhold til elevene om det er behov for det. Og så overtar man en rolle mer i forhold til det sosiale osv. fra 4-5 tiden på ettermiddagen til neste morgen. Så det er på en måte regulert i avtaler på forhånd.*

B: *Rollen vår er mest at vi har ansvaret for eleven, mens undervisningsansvaret har vært på de som jobber der. Det er mange ting som kan skje på en leirskole, alt fra hjemlengsel til sykdom og skader osv. Så går rollen vår på å bistå på slike områder. Mye på den sosiale biten.*

C: *Var lærer, men følte nesten som jeg var elev. For jeg fulgte undervisningen til de som hadde leirskolen, og de var jo utrolig flinke til det de drev med der. Så jeg følte meg privilegert og kunne bare være der og bistå med assistanse om det var nødvendig. Ellers gjorde jeg minst mulig egentlig.*

10. Har du observert eller deltatt i friluftslivsrelaterte undervisningsformer på leirskolen?

A: *De får prøve å ro, de fisker, de gjør seg kjent med lokal historie og arts mangfold, noen ganger bader de osv. De får være en del av det som dette øysamfunnet består av. På den andre leirskolen, er det mye gåing, båttur, fiske, lage akvarier med arts mangfold og lokal historie.*

B: *Ja, når vi er på leirskole så er vi med på den undervisningen som foregår selv om vi ikke har ansvaret for den. Så man er med og observerer, noe som både kan være interessant for egen del, og for å skape en trygg ramme for elevene.*

C: *Nei, hadde ikke tid til å delta i friluftsliv. Men var med og observert. Var tett program.*

Påvirkning og læringsutbytte:

11. Opplevde du friluftsliv som en effektiv undervisningsmetode i forhold til elevenes læringsutbytte?

A: *Ja, det er jo en grunn til at vi tror det er viktig. Som sagt tidligere, det med å være konkret og praktisk, og det med å bli herda som barn, treningseffekten i det å gå og bevege seg ute i naturen, er viktig og det er en viktig sosial arena, både i forhold til elev – elev, elev – voksen. Samtalen rundt bålet eller fuglekassa, og det og oppleve at fuglen flytter inn i kassa du har lagd, er jo en fantastisk opplevelse. Elevene lager geometriske figurer og har matematiske stafetter, og har da fysisk trening og fag sammen. Og vi tror at læringsutbyttet på sikt blir større, fordi de får en mer konkret forståelse av fag og begreper ved å gjøre det praktisk. Man får det inn ved å se, gjøre, røre.*

B: *Ja, til en viss grad. Det blir på en måte en praktisk læring, og de får god tid til å kunne gjennomføre aktivitetene, og da blir det både praktisk og kanskje litt teoretisk etterpå som de gjennomfører. Så læringsutbyttet vil jeg påstå er bra. Men det vil selvfølgelig være slik at elevene har ulikt læringsutbytte fordi de er forskjellige personer. Men noen som kan slite litt i skolen ellers kan kanskje ha et stort utbytte av det, mens de som kanskje trenger litt fastere rammer ikke får like mye ut av det. Men stort sett tror jeg de får en fin opplevelse og en del læring.*

C: *Absolutt, det var svært vellykket begge gangene. Jeg mener at enhver elev i grunnskolen som bor i innlandet, må komme seg ut til kysten. Det same gjelder de som bor ved kysten, de bør komme seg til innlandet. For noen er kanskje den eneste gangen de gjør dette på leirskolen.*

12. Påvirker det også deg (innstilling til friluftsliv), at elevene får et høyt/lavt læringsutbytte?

A: *Det gir en god følelse. Lærerne føler de har hatt gode dager da de har vært ute. De føler elevene fungerer bedre sosialt og har lært mer og at elevene har hatt noen ”gylne stunder”. Gode samtaler og god lek. Når lærerne kommer tilbake etter slike dager er de veldig fornøyd, og føler de har lyktes. Det er en annen setting inne i klasserom. Man har bedre tid til å snakke med elevene på en uformell men god*

sosialpedagogisk måte. Pleier sosiale relasjoner. Friluftsliv er en suveren arena for dette.

B: *Ja, det er positivt at elevene lærer på leirskole, fordi da får de mye mer praktisk læring i emner vi kanskje uansett skulle gått gjennom her. Og vi kunne gjort praktiske ting her også i forhold til teorien, men det blir på en annen måte enn på leirskolen. Der vil de få mer erfaring ved å være på en annen plass, og å være ved sjøen. Det ville ikke blitt det samme her. Så på den delen der får de større læringsutbytter av der enn her.*

C: *Ja, det får meg til å tenke på hva jeg kan gjøre for å få like effektiv læring og en like meningsfull hverdag, og hvordan læringen kan gi mest mulig utbytte. Men det spørsmålet stiller jeg meg hver dag; hva kan jeg gjøre for å vite at dette er både lærerikt og interessant? Det krever mye forberedelser.*

13. Observerte du noen spesielle friluftslivsrelaterte aktiviteter som du syntes fungerte (spesielt) godt?

A: *Ingen konkrete.*

B: *Ja, det blir jo litt forskjellig i forhold til elevenes interesser. Noen synes for eksempel det er veldig spennende å reise ut i båt og fiske, mens andre ikke trives på sjøen fordi de blir sjøsjuke. De kan da få en litt negativ opplevelse av samme aktiviteten, selv om de kanskje liker å fiske. Men for de som tåler det, vil det være veldig fint. Også det å ut og ro osv. er veldig populært. Og det å se ulikt dyreliv i strandkanten og rundt omkring er for mange en artig erfaring.*

C: *Det var jo det at de fikk utforske livet ved sjøen. Og at de fikk lære å ro. Det var nytt for mange.*

14. Observerte du noen metoder/aktiviteter som du selv har benyttet deg av i undervisningssituasjon i ettertid av leirskoleoppholdet?

A: *Nei, ingen konkrete. Fordi det er så stor forskjell på kysten og innlandet. Men man blir veldig fascinert av leirskolelæreren, fordi de er så interessert og så kunnskapsrike på det de holder på med.*

B: På en måte, vi har jo vært på fisketur og roing osv her og, i tillegg til en del naturstier og slik som har blitt brukt. Men en del av dette hadde man sannsynligvis gjort uansett, men noe har vi gjort som også har vært gjort på leirskole. Også det at vi har sett på dyrelivet i dammer osv. her for å lære om artene, men de brukte selvfølgelig sjøkanten der.

C: Ja. Jeg kommer ikke på noe eksempel, men det har jeg nok gjort

15. Føler du at leirskoleopphold på noen måte kan virke inspirerende på deg som lærer?

A: Jaja, det gjør det. Det er et høydepunkt for en lærer. Det er viktig for elevene og en god motivasjonsfaktor for lærerne å dra på leirskole.

B: Ja, man får se elevene i en annen setting, og komme seg litt bort og gjøre andre ting. Også det å se at elevene vokser av å komme bort, det er ikke alle som har vært borte før. Også kan man bli inspirert av å se enkelte ting man kan dra nytte av.

C: Ja, for det får meg til å tenke annerledes i forhold til hva som er interessant undervisning. Hva jeg kan gjøre for å få eleven til å lære på en like positiv måte som på leirskolen.

16. Har du på noen måte endret syn på friluftsliv som undervisningsmetode etter ___ antall leirskoleopphold?

A: Nei, det har jeg egentlig ikke. Fordi jeg har en egen interesse for friluftsliv, og har hatt det helt siden barndommen. Og har valgt å leve slik selv, også i oppdragelse av egne barn. Det er en arena jeg har brukt selv. Så det har vært et grunnlag hele veien, også i valg av utdanning. Så det med leirskole er en forsterkning og en stadfestelse på at dette er fryktelig viktig og riktig.

B: Friluftsliv er en del av kroppsøvinga, og det er en viktig del. Og jeg synes det er bra de gangene vi har noe om det på turer, bål osv. Og det å gjøre ulike aktiviteter i naturen, så er det fryktelig positivt for elevene. Men det har jeg på en måte kanskje syntes før også. Kanskje utfordringa er det at man vil bruke det i enda større grad selv om man kanskje ikke har så mye tid.

C: *Nei, det har jeg nok ikke. Jeg har alltid hatt samme syn på det, det har bare blitt bekreftet.*

17. Benytter du deg av friluftsliv i undervisningen i større grad i etterkant av leirskoleopphold?

A: *Har ikke registrert at det har vært noe særlig mer bruk av friluftsliv i etterkant av leirskoleopphold, jeg har vært ute jevnlig uansett. Men jeg pålegger ikke lærerne å gå ut mer selv om de har vært på leirskole. Men om man tenker seg en lærer som er utdanna og interessert, og fikk en flott opplevelse på en leirskole, og kanskje så sin klasse på en ny måte, så skjønner man jo at det ville være inspirerende. For det vi ser er jo at elever som man kanskje er litt bekymret for hvordan vil fungere på en leirskole, er kanskje de som har sin beste uke hele skolelivet. Og det å erkjenne det og se at dette burde vi gjort mye mer, slik burde det ha vært. Men har du aldri vært ute før sjette klasse så er det kanskje litt seint uansett*

B: *Nei, det har jeg ikke tenkt over, tror kanskje ikke det.*

C: *Nei, ikke mer på grunn av leirskolen. Men det har en sammenheng med ressurser og de kravene som stilles nasjonalt. Jeg har visse krav jeg må forholde meg til, og derfor blir det vanskeligere jo mer jeg ønsker å drive med friluftsliv.*

18. Har du noen andre kommentarer eller innspill i forhold til det vi har snakket om?

A: *For meg er dette et viktig tema. Men leirskolen er bare ei uke, så det aller viktigste er uteskolen, den er veldig sentral. Og når nok lærere er med på å gjøre det, påvirker kanskje det de som ikke er så interessert for det også.*

B: *Vi har en leirplass i nærheten her, der vi har en gapahuk, og vi kan gjøre forskjellige aktiviteter som å hugge ved, lage bål, ha aktivitetsløype osv. Den ble brukt mer før, men er et positivt tiltak.*

C: *Ja, det med FYSAK, som er pålagt at skal gjennomføres, det mener jeg blir feil. Jeg ville heller sett at vi hadde ordentlig kroppsøving eller friluftsliv hver dag, der elevene virkelig får brukt kroppen, heller enn små drypp med FYSAK som vi gjør bare*

fordi vi er pålagt det. Man avbryter kanskje elevenes naturlige lek og utfoldelse for å si at nå skal vi ha FYSAK og gå en tur.

Vedlegg 3

Høgskolen i Hedmark

Avdeling for helse og idrettsfag

UNDERSØKELSE I BARNEHAGE, GRUNNSKOLE OG VIDEREGÅENDE SKOLE TAUSHETSPLIKT

Med bakgrunn i kapittel 15, §15-1.i ”Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa”, kapittel VI, §20 i ”Lov om barnehager” og bestemmelsene i §13 til og med bokstav e, i «Lov om behandlingssmåten i forvaltningssaker», gjøres dere med dette kjent med kravet om taushetsplikt i forbindelse med opplysninger dere får kjennskap til gjennom prosjektarbeidet i grunnutdanninga.

FORVALTNINGSLOVENS TEKST:

§13¹ (taushetsplikt)

Enhver som utfører tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan, plikter å hindre at andre får adgang eller kjennskap til det han i forbindelse med tjenesten eller arbeidet får vite om:

1. noens personlige forhold, eller
2. tekniske innretninger og framgangsmåter samt drifts- eller forretningsforhold som det vil være av konkurransemessig betydning å hemmeligholde av hensyn til den som opplysningen angår.

Som personlige forhold regnes ikke fødested, fødselsdato og personnummer, statsborgerforhold, sivilstand, yrke, bopel og arbeidssted, med mindre slike opplysninger røper et klientforhold eller andre forhold som må anses som personlige.

Kongen² kan ellers gi nærmere forskrifter om hvilke opplysninger som skal regnes som personlige, om hvilke organer som kan gi privatpersoner opplysninger som nevnt i punktumet foran og opplysninger om den enkeltes personlige status for øvrig, samt vilkårene for å gi slike opplysninger.

Taushetsplikten gjelder også etter at vedkommende har avsluttet tjenesten eller arbeidet.

Han kan heller ikke utnytte opplysninger som nevnt i denne paragraf i egen virksomhet eller i tjeneste eller arbeid for andre.

Jeg er kjent med overnevnte bestemmelser.

NAVN - klasse

¹ Tilføyet ved lov av 27 mai 1977 nr 40. Endret ved lov av 11 juni 1982 nr 47.

² Justisdepartementet iflg. res. 16 des 1977.